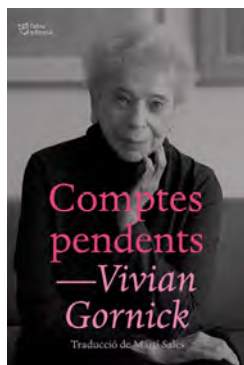

ELS CRÍTICS

assaig
JOSEP GRAS

Els assaigs de 'Comptes pendents' combinen amb una sorprenent naturalitat l'anàlisi literària d'uns autors i d'unes obres, i la reflexió autobiogràfica a través de continus apunts i breus evocacions memorialístiques. Vivian Gornick s'hi emmiralla, en el que vol ser un acte de retrobament personal guiat per l'immens poder de la lectura.

L'inextingible consol de la literatura

Comptes pendents

VIVIAN GORNICK

Traducció de Martí Sales
L'Altra Editorial
Barcelona, 2021
160 pàgines

Vivian Gornick (Nova York, 1935) conserva, malgrat l'edat —o potser, precisament gràcies a aquesta—, amb tot el bagatge que sosté, la mateixa lucidesa incisiva i poc donada a l'autocomplaença que ha caracteritzat sempre els seus escrits, a través dels quals parla la dona que no ha deixat de replantejar-se contínuament el sentit d'una vida personal inestable però, ahora, plena de passió.

L'escriptora reconeix avui amb l'habitual honestat intel·lectual que defineix el seu estil, tot i que tamisada per la perspectiva de qui fa balanç i es permet el goig de recapitular sense gaires retrets, que la majoria de les grans qüestions que han influït en el rumb de la seva trajectòria vital no s'han resolt, o no pas de manera prou satisfactòria.

Potser perquè, tal com indica el títol del llibre, el seu destí —el d'aquestes incerteses que envelleixen amb nosaltres— és, tant per a Gornick com per a molts dels mortals, el de perdurar i nodrir així lloables intents de rehabilitació autobiogràfica, com el que ha desenvolupat l'autora a *Vinçles ferotges* i

La dona singular i la ciutat (1987 i 2015, respectivament; aplegats per l'Altra en un mateix volum el 2017).

Aquests temes que han pertorbat l'existència de Gornick i que hi retornen sempre amb una tossuda periodicitat cíclica, són abordats a *Comptes pendents* (2020; també publicat per l'editorial del mussol el 2021): un recull d'assaigs literaris en què la lletraferida novaïorquesa se serveix —i sens dubte també els homenatja, amb la seva contribució— d'uns escriptors i escriptores que l'han ajudat a plantar cara i a estimar la literatura. La capacitat d'aquesta per atenuar el dolor que les circumstàncies canviants de la vida comporten només pot ser motiu d'etern agraïment: "La gran literatura és una mostra, no d'haver aconseguit la plenitud vital, sinó de l'esforç tenaç per aconseguir-la".

Al llarg dels deu capítols que componen el llibre —llevat del darrer, que és una mena de conclusió final, unes paraules gairebé testamentàries que sintetitzen el pensament de l'autora—, Gornick s'endinsa en el món de Colette, Marguerite Duras, D. H. Lawrence o

Thomas Hardy, entre altres, focalitzant l'atenció en uns títols concrets que s'adeqüen a les pretensions argumentals de l'escriptora criada al Bronx. Tots ells són, segons el seu criteri de lectora i relectora incorregible, textos prou il·lustratius d'aquests "comptes" que, com a ella, han preocupat també altres plomes que l'han precedit.

És la necessitat de rellegir-los i l'oportunitat que ofereixen de fer-hi ara, amb el pas del temps, noves troballes sorprenentment reveladores el que mou l'autora de *Mirar-nos de cara* (1996; 2019, L'Altra) —un anterior aplec d'assaigs escrit també amb la peculiar combinació d'anàlisi literària, continus apunts memorialístics i reflexions de caire psicològic i sociològic, a no deixar de cercar "la companyia de tots aquells llibres", a arrecerar-se en el consol, inextingible, de la gran literatura. Les paraules d'aquesta dama de les lletres que fa llargues passejades per la ciutat dels gratacels prenen aquí una singular bellesa: "És l'afany de coherència inscrit en l'obra —aquest intent de donar forma amb paraules al que tot just despunta— el que dona pau i excita, reconforta i consola".

Les peces reunides a *Comptes pendents* s'allunyen de l'estudi acadèmic, tot i que mostren un coneixement igualment rigorós, i d'altra banda sobrepassen l'ambició d'una mera ressenya. Gornick utilitza la primera persona del singular quan interpreta el contingut i les intencions dels creadors i l'alterna sovint amb la primera del plural quan en vol extreure una significació d'abast més general.

Natalia Ginzburg (1916-1991) és un dels referents destacats en aquest exercici d'exploració personal que fa aquí Gornick. S'hi emmiralla i s'identifica amb l'intent persistent que va dur a terme Ginzburg (*La meua vocació; Lèxic familiar...*) de reconèixer-se a si mateixa, malgrat les cicatrius del passat, al llarg de tota la vida.

D'una escriptora no tan coneguda com l'anterior i pionera del feminisme al segle XIX, Elizabeth Cady Stanton, Gornick n'obté un aprenentatge valuós que impregnarà bona part de les seves reflexions vitals i literàries: el de la solitud no desitjada que és present en llargs periples de la nostra existència. "Els vincles de la connexió humana són fràgils,

EUROPA PRESS

depenen del temps, la circumstància i el misteri de les simpaties volubles".

Gornick s'identifica amb alguns personatges d'aquestes ficcions i hi estableix vincles autobiogràfics. D'una manera magistral dissectiona els seus comportaments, els compara amb altres de procedències foranes i els relaciona amb

episodis reals de la biografia de l'autor o autora. Hi projecta els principals conflictes: la regeneració del seu "jo escindit" (entre l'anhel d'independència i l'anhel d'estimar i ser estimada); l'alliberament del que ella anomena "la ferida narcisista" o la desitjada reconciliació, al capdavant, amb la persona que és.

HEM D'ACOSTAR-NOS MÉS A VALÈNCIA
de JOSEP PLA
Selecció i introducció
d'Antoni Martí Monterde

NOVETATS 314
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra bótiga virtual en www.tresiquatre.cat